

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*
THE DEVELOPMENT OF GUIDELINES FOR ACADEMIC ADMINISTRATION IN
EDUCATION ERA 4.0 OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

รัชนิกร ศรีประสาร¹, ธรินธร นามวรรณ²
Ratchaneekorn Sriprasam¹, Tharinthorn Namwan²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University^{1,2}
Email : 63010581077@msu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความ ต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน และครูผู้สอน จำนวน 290 คน รวม 335 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จากการศึกษาสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติดีเยี่ยม Best Practices จำนวน 3 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวัดผลและประเมินผล

และ 4) การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 2. แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 4) การวัดผลและประเมินผล ซึ่งทั้ง 4 ด้าน มีแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 40 แนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนา; แนวทาง; บริหารงานวิชาการ; ยุคการศึกษา 4.0

ABSTRACT

This research aimed 1) to study the current state, the desirable state and the priority needs of academic administration in education era 4.0 of schools under the office of Roi Et Primary Educational Service Area 2. 2) to develop guidelines for academic administration in education era 4.0 of schools under the office of Roi Et Primary Educational Service Area 2. The research was divided into 2 phases. Phase1: to study the current state, the desirable state and the priority needs of academic administration. The sample group was 335 participants including 45 administrators and 290 teachers. The instruments were the 5-level rating scaled questionnaire. Data analyses were frequency, percentage, mean, standard deviation and modified priority needs index. Phase2: the guidelines of academic administration by the study of 3 best practices schools. The informants included 9 of school's administrators and teachers. The instruments were the semi-structured interview and the evaluation of the suitability and feasibility. The development guidelines were evaluated by 5 experts through purposive sampling technique. Data analyses were mean, standard deviation and content analysis.

The results were as follows: 1. The overall opinions concerning the current state of academic administration in education era 4.0 of schools under the office of Roi Et Primary Educational Service Area 2 were found to be at a high level. In addition, the desirable state could be observed at the highest level. Furthermore, the priority needs were by descending order from high to low as follows: 1) learning management 2) curriculum development 3) measurement and evaluation and 4) development of media, learning resources, innovation and educational technology. 2. The guidelines for academic administration in education era 4.0 of schools under the office of Roi Et Primary Educational Service Area 2 could be established consisting of 4 aspects as follows: 1) curriculum development, 2) learning management, 3) measurement and

evaluation and 4) development of media, learning resources, innovation and educational technology. These 4 aspects could be elaborated into 40 detailed guidelines for academic administration in education era 4.0 of schools. The degree of suitability of this present of guidelines were ranked at the highest level and the feasibility were ranked at a high level.

Keywords : Development; Guidelines; Academic Administration; Education Era 4.0

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการก้าวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัวประกอบกับรัฐบาลได้ประกาศนโยบาย Thailand 4.0 ซึ่งมีหัวใจสำคัญคือ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy) มีการขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตไปสู่ภาคบริการมากขึ้น (โพยม จันทน์น้อย, 2560) การเข้าสู่ Thailand 4.0 ประเทศไทยต้องมีการสร้างนวัตกรรมเป็นของตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาต่างชาติเหมือนแต่ก่อน ซึ่งเป้าหมายสำคัญของ Thailand 4.0 คือ การขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่ “มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน” กล่าวคือการทำให้ประเทศไทยก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง และมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง โดยเฉพาะคนหรือทรัพยากรมนุษย์นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีความจำเป็นมากที่สุด เพราะเป็นแหล่งความรู้และกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ โดยการเป็นผู้ที่นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งการที่จะพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวได้นั้น ระบบการศึกษาของประเทศจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนและก้าวสู่ “การศึกษา 4.0” ด้วยเช่นเดียวกัน เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของบุคคล (เสาวลักษณ์ พิสิษฐ์ไพบูลย์, 2559)

กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) กำหนดว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุ ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาค และเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ หรือการเป็น “ไทยแลนด์ 4.0” การศึกษาจึงเป็นกลไกการพัฒนาส่งเสริมและปลูกฝังแนวความคิดให้กับพลเมืองและเยาวชนของชาติเป็นตัวแปรสำคัญของสมรรถนะและความสามารถในการแข่งขันระยะยาว (Long Term Competitiveness) ที่เป็นข้อต่อหลัก และบริบทที่สำคัญของการออกแบบภายใต้การขับเคลื่อนของการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอันเชื่อมโยงกับมนุษย์ และสังคมในพลวัตการเปลี่ยนแปลงของการก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 และการเป็นไทยแลนด์ 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ในแวดวงการศึกษาได้มีการกล่าวถึงการก้าวสู่ยุค Thailand 4.0 กันอย่างกว้างขวาง และมีความตื่นตัวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการเร่งดำเนินการปฏิรูปการศึกษาเพื่อการก้าวเข้าสู่ยุค 4.0

ได้อย่างเป็นรูปธรรมในหลาย ๆ ด้าน นายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ อธิบายว่าการศึกษาในยุค Thailand 4.0 ไม่ใช่เป็นเพียงการให้ความรู้กับคนหรือผู้เรียนเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ นั่นหมายความว่า ในการเรียนรู้ใด ๆ ก็ตาม นอกจากความรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับแล้ว ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2559) การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นโจทย์สำคัญสำหรับทุกภาคส่วน และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการปฏิรูปอย่างมีประสิทธิภาพ และจะสำเร็จได้ก็ต้องด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ พร้อมรับกับความท้าทายความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งทักษะสำคัญสำหรับคนยุคศตวรรษที่ 21 และการเป็นไทยแลนด์ 4.0 ดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. (2560-2564) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

ดังนั้น เครื่องมือที่ถือว่าสำคัญที่สุดที่ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และปลูกฝังให้คนไทยได้รู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ คือ “การศึกษา” การศึกษาจึงเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนา ส่งเสริม และปลูกฝังแนวความคิดให้กับพลเมือง และเยาวชนของชาติ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนของการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอันเชื่อมโยงกับมนุษย์และสังคม ในพลวัตการเปลี่ยนแปลงของการก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 และการเป็นไทยแลนด์ 4.0 การจัดการศึกษาสำหรับยุคการศึกษา 4.0 ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ จากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ มีความยืดหยุ่น มีความสร้างสรรค์ ทำหายและซับซ้อน เป็นการจัดการศึกษาที่จะทำให้โลก เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถมีทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเหมาะสม และมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังคนของประเทศ การศึกษาเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ซึ่งการบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาในยุค 4.0 เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา ก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง นักเรียนมีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี (ธีระ รุญเจริญ, 2553) งานวิชาการเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักในสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการกระตุ้นและส่งเสริมร่วมมือกันในการปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนอยู่เสมอ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจน์ เรืองมนตรี และ ธีรธร นามวรรณ (2554) ได้กล่าวถึงงานวิชาการว่างานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น ซึ่งงานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียน การสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษาที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญของการบริหารงานวิชาการดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเอาใจใส่ดูแลการบริหารงานวิชาการเป็นพิเศษ แต่ก็ยังมีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนไม่น้อยที่มองเห็นว่างานด้านอื่น ๆ สำคัญกว่างานวิชาการ ทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาหรือแม้ว่ามีความตระหนักว่างานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญมากในการบริหารโรงเรียน แต่โดยทั่วไปในการปฏิบัติจริงผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ก็ยังให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการน้อยอยู่และเป็นที่ประจักษ์ว่า การบริหารงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานใหม่ที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปการศึกษาก็ยังให้ความสำคัญในด้านวิชาการน้อย ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในการบริหารงานบุคคล การบริหารงานธุรการ การบริหารงานอาคารสถานที่เป็นอันดับแรก เพราะฉะนั้นการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างมากและถือได้ว่าเป็นเข็มทิศที่สำคัญที่จะนำพาโรงเรียนก้าวหน้าไปสู่มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติได้ และจากการศึกษาปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งพอสรุปได้เป็น 2 ประเด็น คือ เกิดจากการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนเอง และสภาพภูมิหลังของนักเรียน อันได้แก่ ความยากจน สภาพครอบครัวที่แตกแยกสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย เป็นต้น โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารบางโรงเรียนไม่ได้ดูแลเอาใจใส่งานวิชาการเท่าที่ควร แต่มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศด้านอาคารสถานที่ การขยายตัวของอาคารเพื่อใช้รองรับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้น ปัญหาด้านการบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ การรวมศูนย์อำนาจการบริหารไว้ที่ส่วนกลางมีการทำงานที่ซ้ำซ้อน อำนาจการสั่งการอยู่ที่ส่วนกลาง ขาดเอกภาพในด้านนโยบายและการบริหารการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาครูปัจจุบันพบว่าครูขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องยังใช้วิธีการสอนแบบเดิม ภาระงานครูมีมากและครูขาดแรงจูงใจในการทำงาน ปัญหาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ การศึกษาที่ผ่านมาเป็นการจัดการศึกษา ในระบบปิด ขาดความยืดหยุ่นคล่องตัว เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษา เด็กไทยคิดไม่เป็น ทำไม่เป็น แก้ปัญหาไม่เป็น (สุทธิรักษ์ หงสะมัด, 2551)

จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 สะท้อนผลดำเนินงานวิชาการพบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปีการศึกษา 2562 มีผลเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลการทดสอบ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับ สพฐ. และ ระดับชาติ ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับ สพฐ. และระดับชาติทุกวิชา และการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ระหว่างปีการศึกษา 2561 และ 2562 พบว่า ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าปีการศึกษา 2561 ทุกวิชา และการเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2561 – 2562 จำนวนนักเรียนลดลงทั้ง 4 วิชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2563) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยยึดหลักการพัฒนาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

(พ.ศ. 2561 – 2565) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมุ่งสู่ Thailand 4.0 เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2, 2563)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอน และครูผู้ทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการ จึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการบริหารจัดการสถานศึกษาและการพัฒนางานวิชาการอย่างมีคุณภาพในยุคการศึกษา 4.0

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อนำไปพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ

3.2 ได้แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 และหน่วยงานอื่นที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของครู

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน และครูผู้สอน จำนวน 290 คน รวม 335 คน ได้มาโดยวิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำด้วยตารางเครซี่และมอร์แกน ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม และใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม

มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผ่านการประเมินความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน จากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ หาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 9 คน จากการศึกษาสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติดีเยี่ยม (Best Practices) ในการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง จากนั้นนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และจากการศึกษาในระยะที่ 1 มาออกแบบยกร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและแบบประเมินแนวทางที่ยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่ผ่านการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

5. ผลการวิจัย

5.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นของการความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวัดผลและประเมินผล และ 4) การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามลำดับ

5.2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 4) การวัดผลและประเมินผล ทั้ง 4 ด้าน มีแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 40 แนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 โดยเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการบริหารงาน โดยส่งเสริมให้มีการออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับตัวชีวิตมีความทันสมัยและสร้างสรรค์ เน้นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเรียนรู้และการสืบค้น ใช้เนื้อหาเป็นฐานสอนในบริบทที่เป็นจริง ส่งเสริมทักษะการคิด ขั้นที่สูงและซับซ้อนขึ้น ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในยุคการศึกษา 4.0 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงตามความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมกระบวนการทำงานเป็นทีม การสื่อสารและการให้ความร่วมมือ การมีภาวะผู้นำ การปรับตัว และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสาธารณะ ส่งเสริมพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องและเน้นกระบวนการวิจัยในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ โดยอาศัยหลักการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และ ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการบริหารงาน โดยมีการร่วมกันศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่สอดคล้องกัน ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่งเสริมความรู้และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ในยุค การศึกษา 4.0 ส่งเสริมทักษะของผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่พร้อมต่อการเรียนรู้ในโลก ที่เปลี่ยนแปลงไป อยู่เสมอ ทั้งด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ด้านชีวิตและอาชีพและ ส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียน ทั้งด้านการทำงาน ด้านความรู้ และด้านชีวิต โดยอาศัยหลัก การกระจายอำนาจและความร่วมมือกันในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการนิเทศ กำกับติดตาม และสรุปผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างมี ประสิทธิภาพ

3) ด้านการวัดผลและประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการบริหารงาน โดยส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ทางการวัดและประเมินผลอย่างถูกต้อง ชัดเจน เพื่อการ ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิธีการวัดผลประเมินผลความรู้และการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เน้นการสะท้อนผลการ ปฏิบัติของผู้เรียนตามบริบทที่เป็นจริง โดยมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการวัดผลและประเมินผลที่มี ความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้ มีการกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติ แผนการวัดผล ประเมินผล สรุปการ วัดผล และเก็บรวบรวมข้อมูล หลักฐานการวัดผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง ชัดเจนและ เป็นปัจจุบัน และนำผลจากการวัดผลและประเมินผลไปปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป อย่างมีประสิทธิภาพ

4) ด้านการพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา จะต้องมีการบริหารงาน โดยส่งเสริมให้มีการผลิต การจัดหา และการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม มีระบบ ขั้นตอน มีการ สร้างความรู้ในการใช้สื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่หลากหลายในการสืบค้นข้อมูลที่ผู้เรียน

สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา มีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อแหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ทั้งการให้เข้าร่วมอบรม การเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ การประสานความร่วมมือกันในการผลิต จัดทำ พัฒนา และการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดและเพียงพอต่อความต้องการ และมีการติดตาม ประเมินผล การใช้งานและการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอยู่เสมอ เพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า ต้องการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวัดผลและประเมินผล และ 4) การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบหลายด้านที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัดพร อูระงาม (2560) ได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลรัตน์ แก่นจันทร์ (2560) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธุ์ขวัญ เลี้ยงชีพชอบ (2561) ได้ศึกษา เรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดคนไทย 4.0 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดคนไทย 4.0 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันจากมากไปน้อย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก และด้านการพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิโรบล วรณธนะ (2562) ได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันทางการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

รายด้านเรียงลำดับ คะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวัดผลและประเมินผล การจัดการเรียน การสอน การวางแผนงานวิชาการและการพัฒนาหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีภรณ์นิกันต์ ทองโคตร (2564) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวัดผลประเมินผลและ ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนกรประกันคุณภาพภายในและ มาตรฐานการศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6.2 แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในการ บริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ตามลำดับ ทั้งนี้ แนวคิดหลักการเกี่ยวกับ ทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยสรุปได้ว่าแนวทาง คือ แนวปฏิบัติ กระบวนการ วิธีการ ที่ได้ศึกษาหรือพัฒนาขึ้น และใช้ยึดถือเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินงานของหน่วยงาน องค์กร และสถานศึกษาให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในการ ดำเนินงานในด้านต่างๆ โดยการศึกษากิจการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จากสภาพปัจจุบัน สภาพ อันพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภายในบริบทของพื้นที่ ซึ่งแนวทางการบริหารงานวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ดังนี้

1) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวัดผลและประเมินผล และ 4) การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ สุพรรณษา แสงจันทร์นวล (2563) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ในยุคการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 2 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุค การศึกษา 4.0 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ควรมีการอบรมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยี การใช้ ทักษะ กระบวนการคิด กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ศุภวรรณ สุธีมา (2564) ได้ศึกษา แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการ พัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ สถานศึกษาควรจัดอบรมให้ ความรู้ครู ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องของหลักสูตรสถานศึกษา มีวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา พิจารณามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ อัตลักษณ์ของสถานศึกษาอย่างชัดเจนแต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย

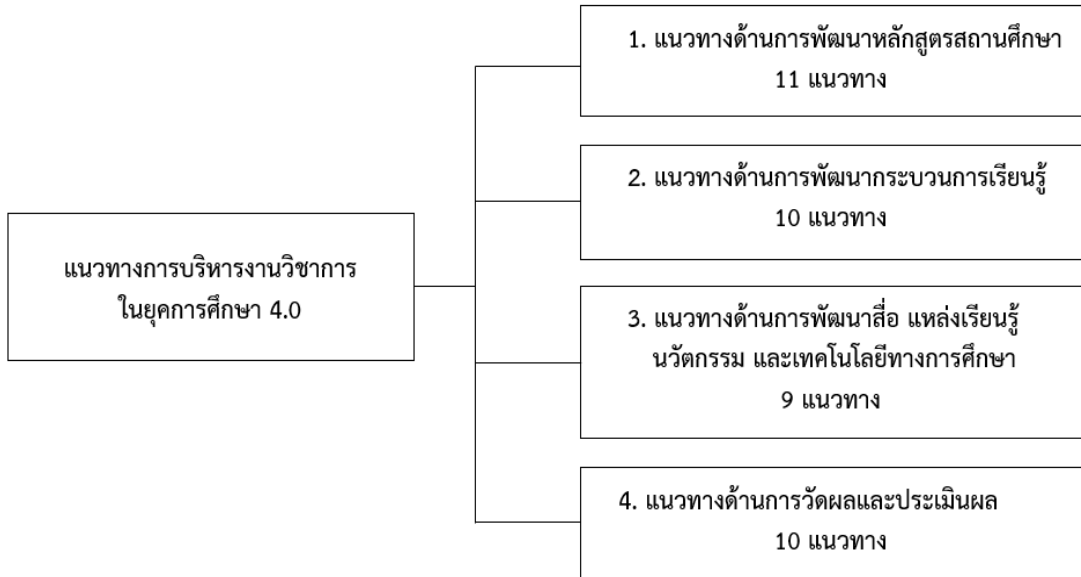
ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการประชุมอย่างต่อเนื่อง วางแผนกำหนดกรอบ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสอดคล้อง กับความต้องการของสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการพัฒนาหลักสูตร โดยรับคำแนะนำจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร การจัดประชุมการวางแผนในการพัฒนาหลักสูตร โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดประชุมครูและบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน การวิเคราะห์ ความต้องการของชุมชนควรมีการร่วมมือกันวางแผน จัดทำรายงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เผยแพร่ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ในการนำผลการนิเทศไป ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชเรศ คำดีบุญ (2564) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงาน วิชาการด้านการวัดผลและประเมินผล คือ เน้นการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาเพื่อใช้เป็นแนวทางในปีต่อไป พัฒนาการประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีคุณภาพ การพัฒนานักเรียนให้ศึกษา ต่อในระดับมัธยมศึกษาและการประสานความร่วมมือในการเข้าศึกษาต่อกับโรงเรียนมัธยมศึกษา ต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณกานต์ เชื้อสายใจ (2564) ได้ศึกษาระบบนวัตกรรมใหม่ใน การบริหารงานวิชาการในยุคความปกติใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายเทอด ไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการการพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการ จัดการเรียนรู้ โดยมีการประชุมเพื่อการผลิต จัดทำ พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่าง ต่อเนื่องและดำเนินงานทุก ๆ ขั้นตอนให้เป็นไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน มีการประชุมและวางแผนกับ คณะครูในการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลาย เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการ พัฒนางานด้านวิชาการ แต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการ ติดตาม ตรวจสอบให้ชัดเจน เพื่อนำผลในการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายร่วมกันดำเนินการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม เพื่อให้ เพียงพอกับความต้องการของครูและบุคลากรในสถานศึกษา กำหนดนโยบายและวางแผนในการ จัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยมีสถานศึกษาจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะ ครูใน สถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาและส่งเสริมด้านการเรียนรู้ โดยจัดให้มีศูนย์สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา มีการกำหนดและทำสมุดเยี่ยมสื่อ หรือมีการจัดทำ ระบบสื่อภายในเครือข่ายการศึกษา เพื่อให้สะดวกต่อการกำกับติดตามการใช้สื่อและจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อให้เพียงพอและเหมาะสมกับ สถานศึกษาที่นำไปใช้ในการ จัดการเรียนการสอน รวมทั้งเก็บรักษาเอกสารและหลักฐานในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี อย่างเป็นระบบ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามการพัฒนา

และใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงมีการกำกับ ติดตามประเมินผลการผลิต จัดทำ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องและดำเนินงานทุก ๆ ขั้นตอนให้เป็นปัจจุบัน

โดยสรุป แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 4) การวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็น แนวทางในการวางแผนพัฒนาและบริหารจัดการในยุคการศึกษา 4.0 ให้สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา ของตนเอง เพื่อปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไปและนอกจากนี้งานวิจัย อาจเป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา ใช้เป็นข้อมูลและเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนางานบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปและเพื่อความก้าวหน้า ของระบบการศึกษาไทยต่อไปในอนาคต

7. องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลลัพธ์สุดท้าย จากการวิจัยได้ แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 4) การวัดผลและประเมินผล ทั้ง 4 ด้าน มีแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 40 แนวทาง ดังภาพ

ภาพที่ 1 แสดงแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรเริ่มจากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการอย่างแท้จริง

8.1.2 ควรหาวิธีการทำให้เกิดความร่วมมือจากคณะครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

8.1.3 ควรส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

8.1.4 ควรส่งเสริมและพัฒนาครู และบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

8.1.5 ควรส่งเสริม แนะนำและประสานความร่วมมือกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หรือหน่วยงานต่างๆ ในการสนับสนุนงบประมาณและความร่วมมือ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการดำเนินการ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นในทุกๆ ด้านสำหรับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานในระดับน้อยสุด คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนต้องตระหนักและให้ความสำคัญให้มากยิ่งขึ้น เพราะเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด โดยจะต้องมีการบริหารงานออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับตัวชีวิตมีความทันสมัยและสร้างสรรค์เน้นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เลือกเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ลงสู่แผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียนจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความยืดหยุ่นสามารถปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมในยุคการศึกษา 4.0 และเกิดผลกับผู้เรียนตามตัวชีวิต เลือกใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมกระบวนการคิดและทักษะต่างๆ ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับวัย ความต้องการของผู้เรียน และชุมชน มีการประเมินผลแผนการจัดการเรียนรู้และนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูออกแบบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการศึกษา และองค์ประกอบอื่นๆ อีกทั้ง 4 องค์ประกอบให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นไป

8.2.2 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับองค์ประกอบที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ การพัฒนาสื่อแหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและสถานศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งบุคลากรทุกคนมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกลางสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษานั้น ต้องมีการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ

ผู้เรียน สอดคล้องกับเนื้อหาสาระมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้และจุดประสงค์ การเรียนรู้และประเมินผลการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาและ แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการวิจัยการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นรายด้าน โดยเฉพาะ ด้านที่มีระดับความต้องการจำเป็นมาก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ตรงกับความต้องการอย่าง แท้จริง

8.3.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในทางการบริหารงาน วิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการต่อไป

9. บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ แก่นจันทร์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัด.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการ เรียนรู้. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- ชิโรบล วรรณชนะ. (2562). ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของกลุ่ม โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ณัฐณิกันต์ ทองโคตร. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนใน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 10(37). 113-123.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นุชเรศ คำดีบุญ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

- พันธวิชัย เลี้ยงชีพชอบ. (2561). **กลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดคนไทย 4.0**. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โพยม จันทรน้อย. (2560). **การศึกษา 4.0**. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2564. จาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9600000025195>
- วรรณกานต์ เชื้อสายใจ. (2564). **กระบวนการค้นคว้าใหม่ในการบริหารงานวิชาการในยุคความปกติใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายเขตไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ศุภวรรณ สุธัมมา. (2564). **แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2**. วารสารวิจัยวิชาการ. 7(2). 153-166.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (2563). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563**. ร้อยเอ็ด : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (2563). **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 กลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษา กลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา**. ร้อยเอ็ด : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2559). สกอ. **พัฒนานักศึกษาสู่ Thailand 4.0. อนุสารอุดมศึกษา**. 43(462). 11-13.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุทธิรักษ์ หงสะมัด. (2551). **ก้าวมาพัฒนา**. ราชบุรี : ทีมงานจากโฆษณาเฉลิมทองคำ.
- สุพรรณษา แสงจันทร์นวล. (2563). **การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในยุคการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2**. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5 “การวิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Research to Make A CHANGE)”. 29 พฤษภาคม 2563. 368-379.
- เสาวลักษณ์ พิสิษฐไพบูลย์. (2559). **ขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่ไทยแลนด์ 4.0**. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2564. จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/33499-204.0.html>
- อัทพร อูระงาม. (2560). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.